זוהר שופטים

Zohar Shoftim

Aramaic and Hebrew translation

DailyZohar edition

Comments on this Zohar layout

The future Zohar editions from the Daily Zohar would come with the Daily Zohar commentaries next to the Zohar paragraphs.

The right column is the original Aramaic text and on the left the Hebrew translation.

The small text that appears inside the text is in most cases references to a Bible chapter where the verse that the Zohar study is taken. Sometimes it's a different version of the text as found in other manually written Zohar.

Many thanks to those who make donations and support the Daily Zohar project, allowing us to produce these kind of tools. We need all the support we can get to do more.

You may distribute this PDF file freely in its original form and without modiifcation. You may not extract text from this file into another digital form.

With love to all,

Zion

August 2019

חודש אב תשע"ט

Links to studies of Zohar Shoftim

Daily Zohar # 1599 – Shoftim – The Sword

Daily Zohar # 1600 – Shoftim – The Sword II

Daily Zohar # 1601 – Shoftim –Shoftim

Daily Zohar # 1602 – Shoftim – The Burning Bush

Daily Zohar # 1603 – Shoftim – Keep your bones clean

Daily Zohar # 1604 – Shoftim – Witness Protection

Daily Zohar # 1901 – Shoftim – Witnesses I

Daily Zohar # 1902 – Shoftim – Blow his power away

Daily Zohar # 1903 – Shoftim – Purge the evil from your midst

Daily Zohar # 1904 – Shoftim – The sixth and the seventh

Daily Zohar # 1905 – Shoftim – Courts of mercy

Daily Zohar # 1906 – Shoftim – Greatness

Daily Zohar # 2222 – Shoftim – Witnesses I

Daily Zohar # 2223 – Shoftim – Blow his power away

Daily Zohar # 2224 – Shoftim – Purge the evil from your midst

Daily Zohar # 2225 – Shoftim – The sixth and the seventh

Daily Zohar # 2226 – Shoftim – Courts of mercy

Daily Zohar # 2227 – Shoftim – Greatness

1. רעיא מהימנא (דף עד"ר ע"ב) (דברים ט"ז) שׁוֹפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לְךָ וְגוֹ'. בְּפִקּוּדָא דָא, מְנֵי שׁוֹפְטִים וְשֹׁטְרִים. וְעוֹד (תהלים עה) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט, כִּי י' (מ', מניה) יו"ד דְּזוּוּשְׁבָּנַיְיהוּ כ', כֶּתֶר (בתר) הָכָא, כ' אֱלֹהִים שׁוֹפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל ה"א ה"א (ה"ה), וְזֶה יָרִים דָּא (ו"ו) ו' ו'.

1. שׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ וְגוֹ' (דברים טז) בְּמִצְוָה זוֹ לְמַנּוֹת שׁוֹפְטִים וְשֹׁטְרִים. וְעוֹד, (תהלים עה) כִּי אֱלֹהִים שׁפֵט. כִּי י' (מ', מִמֶּנּוּ), יו"ד שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ כ', אַחַר כָּאן, כִּי אֱלֹהִים שׁפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל, הֵ"א הֵ"א, וְזֶה יָרִים, זֶה ו' ו'.

2. פִּקּוּדָא בָּתַר דָּא, לָדוּן בְּסַיִּף. לָדוּן בְּזֻזָּנָק. לָדוּן בִּדִּין סִקִּילָה. לָדוּן בִּדִּין שְׂרֵיפָה. לָדוּן בְּסַיִּף לְמַאן, לְסָמָאֵל. הַדָּא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה לד) כִּי רְוִיָּה בַּשָּׁמַיִם זַרְבִּי הִנֵּה עַל אֱדוֹם תֵּרֵד.

2. מִצְוָה אַחַר זוֹ – לָדוּן בְּסַיִף, לָדוּן בְּחֶנֶק, לָדוּן בְּדִין סְקִילָה, לָדוּן בְּדִין שְׂרֵפָה. לָדוּן בְּסַיִף לְמִי? לְסָמָאֵ"ל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לד) כִּי רְוִיָּה בַּשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל אֱדוֹם תֵּרֵד.

3. חֶרֶב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, י' רֵישָׁא דְּזַרְבָּא. ו' גּוּפָא דְּזַרְבָּא. הֵ"א הֵ"א, תְּרֵין פִּיפִיּוֹת דִּילָהּ. צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוֹף, זַתְכִין תְּרֵין דִּינִין, דִּינָא מִפֵּי בֵּית דִּין דִּלְעֵילָא, וְדִינָא מִפֵּי בֵּית דִּין דִּלְתַתָּא. וּמֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע, אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְּמַטָּה עַד שֶׁנִּתַּן לוֹ רְשׁוּת מִלְּמַעְלָה.

3. חֶרֶב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – י' רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' גּוּף הַחֶרֶב, הֵ"א הֵ"א שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ. צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף, חוֹתְכִים שְׁנֵי דִּינִים, דִּין מִפִּי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה וְדִין מִפִּי בֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה. וּמִכָּאן נוֹדָע, אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְּמַטָּה עַד שֶׁנִּתְּנָת לוֹ רְשׁוּת מִלְּמַעְלָה.

4. נַרְתִּיקָא דְּזַרְבָּא אֲדֹנָי. תַּמָּן אִשְׁתְּכַח דִּינָא. בְּקִרְיָאַת שְׁמַע ידוד. זַרְבָּא דִּקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלָהּ אִתְּמַר (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. בְּצַדִּיק זַי עָלְמִין, כְּלִיל זַ"י בִּרְכָאן, דְּבֵיהּ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי, בֵּיהּ עָאל זַרְבָּא בְּנַרְתִּיקָהּ, (אסתר ז) וַזַּמַּת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה, וּמִתְזַבְּרִין תְּרֵין שְׁמָהָן יְאַהְדּוֹנָהִי.

4. נַרְתִּיקָא דְּזַרְבָּא אֲדֹנָי. תַּמָּן אִשְׁתְּכַח דִּינָא. בְּקְרִיאַת שְׁמַע ידוד. זַרְבָּא דִּקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלָיהּ נֶאֱמַר(תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל חַ"י בְּרָכוֹת, שֶׁבּוֹ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי, בּוֹ נִכְנֶסֶת הַחֶרֶב בְּנַרְתִּיקָהּ, (אסתר ז)וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה, וּמִתְחַבְּרִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת – יְאַהְדּוֹנָהִי.

5. לָדוּן בְּזֻזָּנָק, זַרְקָא. תַּמָּן קָו, י' כְּרִיכָא בֵּיהּ, וְקָו, ו' דְּאִתְפַּשְׁטָא מִנֵּיהּ. בֵּיהּ תָּפֵיס לְסָמָאֵל, (במדבר יג) וַיִּשָּׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם. מַאי מוֹט דְּהַהוּא רָשָׁע. אָדָם דְּאִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א,

5. לָדוּן בְּחֶנֶק – זַרְקָא. שָׁם קָו, י' כְּרוּכָה בּוֹ, וְקָו, אוֹת ו' שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת מִמֶּנָּה. בּוֹ תּוֹפֵס לְסָמָאֵ"ל, (במדבר יג) וַיִּשָּׂאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם. מַהוּ מוֹט שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע? אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו

מ״ה, וד׳ אַתְוָון ידוד, הֲרֵי תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים, כְּזוּוּשְׁבָּן תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אַתְוָון, דְּאִינּוּן בְּשִׁית תֵּיבִין דְּיוּזוּדָא עִלָּאָה, וּבְשִׁית תֵּיבִין דְּיוּזוּדָא תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן ו׳ ו׳, וְהַאי הוּא וַיְשָׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם, בְּפָרוּדָא מִנַּיְיהוּ, בְּלָא א׳ בְּאֶמְצַע ו״ו, דְּלֵית יוּזוּדָא לְסִטְרָא אַוְזָרָא, אֶלָּא וַיְשָׁאוּהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם, סְמָאֵל וּבַת זוּגֵיהּ, עוֹלָם הַנִּפְרָדִים.

6. בְּזֶוֶג דְּיִזְדַּוֵּג בָּהּ, אַוְזִידָן הֵ״א הֵ״א, בְּהּ׳ אֶצְבְּעָאן דְּיַד יְמִינָא, וּבְהּ׳ דְּיַד שְׂמָאלָא. ו׳ זֶוֶג. י׳ זַוְגִיקָא דִּלְהוֹן. שְׂמָא דַּיְדוֹ״ד, מִיתָה לְסָמָא״ל וְנָזוּשׁ, וְזַיִּים לְיִשְׂרָאֵל. (עיין בראשית כ״ב ע״ב) וּבְגִין דָּא (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִ״י אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אֲנִי אָמִית לֵאלֹהִים אֲזַרִים בִּשְׁמִי, וּלְכָל דְּלָא הֵימְנוּ בִּי. וַאֲזַיֶּה לְאִינּוּן דְּהֵימְנִין וְנַטְרִין פָּקּוּדִין דִּילִי.

7. לָדוּן בִּסְקִילָה לְסָמָאֵל, בְּאֶבֶן דְּאִיהִי יו״ד, זָרִיק לָהּ (צדיק) לְגַבֵּיהּ, בַּזֶוֶמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּאִינּוּן ה׳, וּבַקָּנֶה דְּדִרוֹעָא דְּאִיהוּ ו׳, וּבַכָּתֵף דְּתַמָּן ה׳. וְזָרִיק לָהּ לְגַבֵּיהּ מַזְוַשְׁבָּה, דְּאִיהוּ שְׂמָא מְפָרֵשׁ יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א.

8. לָדוּן בִּשְׂרֵפָה לְסָמָאֵל. עֵצִים לְאַדְלְקָא בְּהוֹן נוּרָא. זַכָּאָה אִיהוּ גּוּפָא דְּאִיהוּ עֵץ, וְאִבְּרִים דִּילֵיהּ עֵצִים, לְאוֹקְדָא בְּהוֹן אֶשָּׁא, דְּאִיהוּ נֵר מִצְוָה, בְּכָל אֵבֶר, לְאוֹקְדָא לְסָמָאֵל, בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, בְּעֵץ דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, וּבְכָל עֵצִים דַּאֲזִידָן בֵּיהּ. דִּבְזִמְנָא דְּאֵשׁ עַל גָּבוֹהַּ נָזִית הֲוָה, עַל גַּבֵּי עֵצִים דְּקָרְבָּנָא, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, דְּאִתּוֹקַד בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב,(ויקרא ו) וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ. זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּאָזִיד בְּאִילָנָא דְּזַיֵּי, בְּגוּפֵיהּ,

הֵ״א, מ״ה, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהוה – הֲרֵי אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע, כְּחֶשְׁבּוֹן תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן וּבְשֵׁשׁ תֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת ו׳ ו׳. וְזֶהוּ וַיְשָׁאֻהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם, בְּנִפְרָד מֵהֶם, בְּלִי א׳ בְּאֶמְצַע ו״ו, שֶׁאֵין יִחוּד לַצַּד הָאַחֵר, אֶלָּא וַיְשָׁאֻהוּ בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם, סָמָאֵ״ל וּבַת זוּגוֹ, עוֹלָם הַנִּפְרָדִים.

6. בַּחֶבֶל שֶׁיִּתָּחֵנֵק בָּהּ אֲחוּזוֹת הֵ״א הֵ״א בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין וּבְחָמֵשׁ שֶׁל יַד שְׂמֹאל. ו׳ – הַחֶבֶל. י׳ – הַחֲנִיקָה שֶׁלָּהֶם. שֵׁם יְהוֹ״ה – מִיתָה לְסָמָאֵ״ל וְהַנָּחָשׁ, וְחַיִּים לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִ״י אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, אֲנִי אָמִית – לֵאלֹהִים אֲחֵרִים בִּשְׁמִי וּלְכָל שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בוֹ, וַאֲחַיֶּה – לְאֵלּוּ שֶׁמַּאֲמִינִים וְשׁוֹמְרִים מִצְוֹת שֶׁלִּי.

7. לָדוּן בִּסְקִילָה – לְסָמָאֵ״ל, בְּאֶבֶן שֶׁהִיא י׳ זוֹרֵק לָהּ (צַדִּיק) אֶצְלָהּ בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵם ה׳, וּבַקָּנֶה שֶׁל הַזְּרוֹעַ שֶׁהוּא ו׳, וּבַכָּתֵף שֶׁשָּׁם ה׳. וְזוֹרֵק אוֹתָהּ אֶל הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ יו״ד הֵ״א וָא״ו הֵ״א.

8. לָדוּן בִּשְׂרֵפָה – לְסָמָאֵ״ל, עֵצִים לְהַדְלִיק בָּהֶם אֵשׁ. אֵשָׁרָיו הַגּוּף שֶׁהוּא עֵץ, וְאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ עֵץ, לְהַדְלִיק בָּהֶם אֵשׁ, שֶׁהוּא נֵר מִצְוָה, בְּכָל אֵיבָר, לְהַבְעִיר אֶת סָמָאֵ״ל בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה בְּעֵץ, שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת, וּבְכָל עֵצִים שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ. שֶׁבִּזְמַן שֶׁאֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ הָיָה יוֹרֵד עַל גַּבֵּי הָעֵצִים שֶׁל הַקָּרְבָּן, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, שֶׁנִּשְׂרָף בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ו) וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ. אֵשָׁרָיו מִי שֶׁאֲחוּז בְּאִילָן הַחַיִּים בְּגוּפוֹ, בְּאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ, נֵר

בְּאַבְרִים דִּילֵיהּ, נֵר כָּל עַנְפָּא וְעַנְפָּא נֵר מִצְוָה ברמ"ז פָּקוּדִין דִּילֵיהּ.

9. כַּד אֲזוּדָן בֵּיהּ תַּרְוַיְיהוּ, יִתְקְיָים (שמות ג) וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אוּכָּל. וְסָמְאֵל וְנָזְשׁ וְכָל מְמַנָּן דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן קוֹצִין, אִתּוֹקְדוּ. וַעֲנָפִין דִּסְנֶה, וְאִיבָּא דִּילֵיהּ, וְעָלִין דִּילֵיהּ, לָא אִתּוֹקְדוּ. דָּא אַזְזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

10. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן עֵצִים יְבֵשִׁים בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דַּאֲזוּדוּ בְּאֵשׁ דְּהֶדְיוֹט, לָאו אִינּוּן כַּדְקָא זְזוּ, לְמֶעְבַּד בְּהוֹן נִיסָא, מִיַּד דְּאַנְתְּ נְזִזְתַּת עָלַיְיהוּ בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִינָךְ נָזַזְת עָלַיְיהוּ אִילָנָא דְּזַזֵּי, וּמִצְוָה דְּאִיהוּ נֵר יְיָ' וַאֲזוּדַת בְּהוֹן וְיֵהוֹן זַזִּין. וְאוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא, אִתּוֹקְדָן בְּהַהוּא נֵר. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר נָבִיא, (ירמיה מו) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּזַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִתְּךָ אָנִי וְגוֹ'. (ארבעים יכנו וגו' ר"פ ע"ב)

11. (דף ער"ה ע"א) (דברים י"ט) לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וְגוֹ'. עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר. פָּקוּדָא דָא, לְהָעִיד עֵדוּת בְּבֵית דִּין, דְּלָא יַפְסִיד זַבְרִיהּ מְמוּנָא בְּגִינֵיהּ, אִי אִית לֵיהּ עֵדוּת בַּהֲדֵיהּ. וְלֵית סַהֲדוּתָא פָּזוּת מִתְּרֵין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְגוֹ' יָקוּם דָּבָר, לֹא יָקוּם עַל פִּי עֵד אֶחָד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מָתְנִיתִין, מִי מֵעִיד עַל הָאָדָם, קִירוֹת בֵּיתוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אַנְשֵׁי בֵיתוֹ מְעִידִין עָלָיו. מַאי קִירוֹת בֵּיתוֹ. אִינּוּן קִירוֹת לִבּוֹ. (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר, וּאוּקְמוּהָ רַבָּנָן, מִלַּמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ מִקִּירוֹת לִבּוֹ.

– כָּל עָנָף וְעָנָף נֵר מִצְוָה בְּמָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹת שֶׁלּוֹ.

9. כַּאֲשֶׁר אֲחוּזִים בּוֹ שְׁנֵיהֶם, יִתְקַיֵּם(שמות ג) וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל. וְסָמְאֵ"ל וְהַנָּחָשׁ וְכָל הַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם קוֹצִים, נִשְׂרְפוּ. וְהָעֲנָפִים שֶׁל הַסְּנֶה, וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ, וְהֶעָלִים שֶׁלּוֹ, לֹא נִשְׂרְפוּ. זֶה הֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

10. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל הֵם עֵצִים יְבֵשִׁים בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאֲחוּזִים בְּאֵשׁ שֶׁל הֶדְיוֹט, אֵינָם כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֵס. מִיָּד שֶׁאַתָּה יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בַּתּוֹרָה, בִּגְלָלְךָ יָרַד עֲלֵיהֶם עֵץ הַחַיִּים, וּמִצְוָה שֶׁהִיא נֵר ה', וְאוֹחֶזֶת בָּהֶם וְיִהְיוּ חַיִּים. וְאֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם נִשְׂרָפִים בְּאוֹתוֹ נֵר. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא, (ירמיה מו) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִתְּךָ אָנִי וְגוֹ'.

11. לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וְגוֹ', עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר (דברים יט). מִצְוָה זוֹ לְהָעִיד עֵדוּת בְּבֵית דִּין, שֶׁלֹּא יַפְסִיד חֲבֵרוֹ מָמוֹן בִּגְלָלוֹ אִם יֵשׁ לוֹ עֵדוּת עִמּוֹ. וְאֵין עֵדוּת פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל פִּי שְׁנַיִם [שְׁנֵי] עֵדִים וְגוֹ' יָקוּם דָּבָר, לֹא יָקוּם עַל פִּי עֵד אֶחָד. וּמִשּׁוּם זֶה בֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִי מֵעִיד עַל הָאָדָם? קִירוֹת בֵּיתוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַנְשֵׁי בֵיתוֹ מְעִידִין עָלָיו. מָהֵם קִירוֹת בֵּיתוֹ? אֵלּוּ קִירוֹת לִבּוֹ. (ישעיה לח) וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. וּבֵאֲרוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ מִקִּירוֹת לִבּוֹ.

12. אַנְשֵׁי בֵיתוֹ, אִינּוּן רִבּוֹ"ז אֲבָרִים דִּילֵיהּ. דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מָתְנִיתִין, רָשָׁע עֲוֹנוֹתָיו זְקוּקִים עַל עַצְמוֹתָיו. וְהָכִי צַדִּיק, זְכִיּוֹתָיו זְקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו. וּבְגִין כָּךְ אָמַר דָּוִד (תהלים לט) כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר, וּמִי מְעִידִין עַל הָאָדָם קוֹרוֹת בֵּיתוֹ. גַּרְמִין בְּנוּיִין עַל מוֹזָא דְּאִיהוּ מַיָּא. וְעָלַיְיהוּ קָא רָמִיוּ, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו, הַמְקָרֶה לָשׁוֹן קוֹרוֹת.

12. אַנְשֵׁי בֵיתוֹ, אֵלּוּ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרִים שֶׁלּוֹ. שֶׁכָּךְ בֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, רָשָׁע, עֲוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים עַל עַצְמוֹתָיו. וְכָךְ צַדִּיק, זְכֻיּוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר דָּוִד, (תהלים לה) כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה. וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר, וּמִי מְעִידִין עַל הָאָדָם? קוֹרוֹת בֵּיתוֹ. עֲצָמוֹת בְּנוּיוֹת עַל הַמּוֹז, שֶׁהוּא מַיִם. וַעֲלֵיהֶם הוּא רוֹמֵז, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. הַמְקָרֶה, לְשׁוֹן קוֹרוֹת.

13. וַאֲמַאי בְּגַרְמִין יַתִּיר מִבִּשְׂרָא וְגִידִין וּמִשְׁכָּא. בְּגִין דְּגַרְמִין אִינּוּן זִוּוּרִין, וּכְתִיבָא אוּכְמָא, לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא אֶלָּא מִגּוֹ זִוּוּרוֹ. כְּגַוְונָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי זִוּוּרוֹ מִלְּגָאו, אוּכָם מִלְּבַר. אוּכָם וְזִוּוּר, זִשָּׂךְ וְאוֹר. וְאִית זִשָּׂךְ תְּכֵלֶת, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קלט) גַּם זִשָּׂךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וּתְכֵלֶת אוּכָם, אִיהוּ נוּקְבָא לְגַבֵּי זִוּוּרוֹ.

13. וּמַדּוּעַ בָּעֲצָמוֹת יוֹתֵר מִבָּשָׂר וְגִידִים וְעוֹר? מִשּׁוּם שֶׁעֲצָמוֹת הֵן לְבָנוֹת, וּכְתִיבָה שְׁחֹרָה לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא מִתּוֹךְ לֶבֶן, כְּדֻגְמַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא לְבָנָה מִבִּפְנִים וּשְׁחֹרָה מִבַּחוּץ. שָׁחֹר וְלָבָן, חֹשֶׁךְ וְאוֹר. וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ תְּכֵלֶת, וְנֶאֱמַר בּוֹ (תהלים קלט)גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וּתְכֵלֶת שָׁחֹר הִיא נְקֵבָה לְגַבֵּי הַלֶּבֶן.

14. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּגוּפָא עַל גַּרְמִין עָתִיד לְמֵיקָם. וּבְגִין דָּא זַכְוֵי וְזוּבוֹי זָקוּקִין עַל גַּרְמִין דִּילֵיהּ, וְאִם יִזְכֶּה יְקוּם גּוּפָא עַל גַּרְמִין דִּילֵיהּ. וְאִי לָאו, לָא יְקוּם, וְלָא יְהֵא לֵיהּ תְּזוּיַית הַמֵּתִים. וְלָא עוֹד, אֶלָּא תְּרֵין סָהֲדִין אִינּוּן עַל בַּר נָשׁ, עַיִן רוֹאָה וְאוֹזֶן שׁוֹמַעַת, וּבֵית דִּין סוֹפֵר, וְדָן זוּבוֹי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא סָהֲדִין עַל בַּר נָשׁ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. מַאי בַּכֶּסֶה. בְּיוֹמָא דְּסִיהֲרָא מִתְכַּסֶּה. וַאֲמַאי מִתְכַּסֵּת. בְּגִין דְּכַד מָטֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, יֵיתֵי סְמָאֵל לְמִתְבַּע דִּינָא לִבְנוֹי קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא יֵיתָא לֵיהּ דְּיֵיתֵי סָהֲדִין. וְהוּא יֵיתֵי לְשִׁמְשָׁא עִמֵּיהּ. אָזֵל לְמֵיתֵי סִיהֲרָא, וְהִיא

14. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַגּוּף עַל הָעֲצָמוֹת עָתִיד לַעֲמֹד, וּמִשּׁוּם זֶה זְכֻיּוֹתָיו וְחוֹבוֹתָיו חֲקוּקוֹת עַל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ, וְאִם יִזְכֶּה, יָקוּם הַגּוּף עַל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ. וְאִם לֹא, לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה לוֹ תְּחִיַּת הַמֵּתִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁנֵי עֵדִים הֵם עַל הָאָדָם – עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת, וּבֵית דִּין סוֹפֵר וְדָן חוֹבוֹתָיו. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ מְעִידִים עַל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. מַהוּ בַּכֶּסֶה? בַּיּוֹם שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה. וּמַדּוּעַ מִתְכַּסֵּית? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מַגִּיעַ סָמָאֵ"ל לִתְבֹּעַ דִּין לְבָנָיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא אוֹמֵר לוֹ שֶׁיָּבִיא עֵדִים. וְהוּא מֵבִיא לַשֶּׁמֶשׁ עִמּוֹ. הוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה, וְהִיא מִתְכַּסָּה.

מִתְכַּסָּא. בְּאָן אֲתָר מִתְכַּסֵּת. אֶלָּא סְלִיקַת, לְהַהוּא אֲתָר, דְּאִתְמַר בֵּיהּ בַּמְכוּסֶה מִמְּךָ אַל תִּזְקוֹר, לְפַיֵּיסָא לֵיהּ עַל בְּנָהָא.

בְּאֵיזֶה מָקוֹם מִתְכַּסִּית? אֶלָּא עוֹלָה לַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמְכַסֶּה מִמְּךָ אַל תִּחְקֹר, לְפַיֵּס לוֹ עַל בָּנָיהָ.

15. וְהַאי הוּא דְּאָמַר קְרָא, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. לַאֲתָר דְּבֵיהּ סְלִיקַת שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וּבַמְכוּסֶה מִמְּךָ אַל תִּזְקוֹר. וְזוּבִין בְּאִתְכַּסְיָיא, תַּמָּן צָרִיךְ לְמֵידָן בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְזוּבִין דְּאִתְגַּלְיָיא דְּעָבַד לוֹן, אִתְּמַר (משלי כח) מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ. דִּשְׁכִינְתָּא מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר אִיהִי עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְאוֹקְמוּהָ מָארֵי מְתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ בַּר נָשׁ לְזַכְּרָא לָהּ לְהַהוּא אַתְרָא. בְּהַהוּא זִמְנָא מָטֵי זִמְנָא דְּרַזְמֵי, וְאַעְבַּר דִּינָא. וּבְגִין דָּא לְזַכְּרֵיהּ אָמַר לְזָכָאָה לֵיהּ בְּעֵדוּתֵיהּ, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

15. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפָּסוּק, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. לַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ עוֹלָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבַמְכַסֶּה מִמְּךָ אַל תִּחְקֹר. וַחֲטָאִים בְּכִסּוּי, שָׁם צָרִיךְ לָדוּן בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וַעֲבֵרוֹת בְּגָלוּי שֶׁעָשָׂה אוֹתָם, נֶאֱמַר (משלי כח) מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ. שֶׁהַשְּׁכִינָה מִצַּד הַכֶּתֶר הִיא עוֹלָם הַנֶּעְלָם, וּבֵאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְחַבֵּר אוֹתָהּ לַמָּקוֹם הַהוּא. בַּזְּמַן הַהוּא מַגִּיעַ זְמַן הָרַחֲמִים וְעוֹבֵר הַדִּין. וּמִשּׁוּם זֶה לַחֲבֵרוֹ אָמַר לְזַכּוֹת אוֹתוֹ בְּעֵדוּתוֹ, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

16. וְעוֹד, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ סָהֲדִין עַל בַּר נָשׁ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים א) הֵעִדוֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ, הַהוּא דְּאִתְמַר בָּהּ(ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי. וְעוֹד, תְּרֵין סָהֲדִין: עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְצַדִּיק. וְאִינּוּן ע"ד, מִן שְׁמַ"ע אֶזֶּד. עֵד, מִן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

16. וְעוֹד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ עֵדִים עַל הָאָדָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ל)הֵעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם – אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ(מלכים-א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ – אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה סו)וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. וְעוֹד, שְׁנֵי עֵדִים – הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק. וְהֵם אוֹתִיּוֹת ע"ד מִשְּׁמַע אֶחָד. עֵ"ד – מִבָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

17. עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת, דָּא סָמָאֵל, מֵת מֵעִקָּרוֹ (במדבר יג) וַיְשָׁאוּהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. לֹא יוּמַת עַל פִּי עֵד אֶזֶּד, דְּלָא יְהֵא לֵיהּ זוּלָקָא בְּאֵל אֶזֶּד.

17. עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת. זֶה סָמָאֵ"ל, מֵת מֵעִקָּרוֹ,(במדבר יג) וַיְשָׁאֻהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם. לֹא יוּמַת עַל פִּי עֵד אֶחָד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּאֵל אֶחָד.

18. כִּי יָקוּם עֵד חָמָס בְּאִישׁ וְגוֹ' וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב וְגוֹ', וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְגוֹ'. מִצְוָה זוֹ לִדְרֹשׁ וְלַחְקֹר הָעֵדִים

18. כִּי יָקוּם עֵד זָמָם בְּאִישׁ וְגוֹ' וְדָרְשׁוּ הַשּׁוֹפְטִים הֵיטֵב וְגוֹ', וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם

וְגוֹ׳. פָּקוּדָא דָא לִדְרוֹשׁ וְכַלְזַקּוֹר הָעֵדִים בְּז׳ זַקִּירוּת, קוֹדֶם דְּיָדִין לֵיהּ בְּעוֹנְשָׁא דְּמוֹתָא, בְּשֶׁבַע זַקִּירוּת, שֶׁבַע לָקָבֵל (זכריה ד) שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי יְיָ׳ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בְּהוֹן (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע.

19. פָּקוּדָא בָּתַר דָא, לַעֲשׂוֹת לְעֵד זוֹמֵם כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו. תְּרֵין סַהֲדֵי שִׁקְרָא דְּאִינּוּן סְמָאֵל וְנַחַשׁ, אִי יֵיתוּן לְאַסְהֲדָא סָהֲדוּתָא דְּשֶׁקֶר עַל יִשְׂרָאֵל, דְּטָעוּ בֵּין ו׳ לְז׳ דְּאִינּוּן אַתְוָון זוֹ. וְהַאי אִיהוּ (ישעיה מג) עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ.

20. וְלָא יִתְיַיחֵד ו׳ עִם ז׳, אֶלָּא בִּשְׂרַפַּת זְמִיר, דְּבֵין ו׳ לְז׳. וְאַף עַל גַּב דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אִיהוּ עַד סוֹף שִׁית, גָּזְרוּ רַבָּנָן, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל זְמִיר, וְשׂוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ. וְאוֹלְפֵי מָארֵי מַתְנִיתִין מִסַּהֲדוּתָא דְּשַׁעְתֵּי דְּזְמִיר, לְסַהֲדוּתָא דְּבְדִיקוֹת דְּסָהֲדֵי, דְּהַהוּא דְּהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְכֻלָּא מְפָרַשׁ בְּמַתְנִיתִין. וּיְקַיְּמִים בְּהוֹן, אֲרֵי בְּפָתְגָמָא דְּזִשֵּׁיבוּ מִצְרָאֵי לְמֵידָן וְכוּ׳. וְהַאי אִיהוּ וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם. (דף ער״ה ע״ב)

21. פָּקוּדָא בָּתַר דָא, לְקַבֵּל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל עָלֵיהוּ, בִּינָה, מִסִּטְרָא דִּגְדוּלָה אִקְרֵי אֱלֹהִים, בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, רַב בְּדִינוּי, וְרַב בְּזַכְוּוי, כְּגַוְונָא דְּאִתְּמַר שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ בְּפָקוּדָא, שׁוֹם לְעֵילָא, תָּשִׂים לְתַתָּא. הָכִי לְקַבֵּל עָלֵיהּ בֵּית דִּין רַבְּרְבָא, אַף עַל גַּב דְּקַבִּיל עָלֵיהּ בֵּית דִּין זְעֵירָא. בֵּית דִּין זְעֵירָא, בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה, מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. בֵּית דִּין רַבְּרְבָא, מֵאִלֵּין סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה.

22. אָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, שִׁבְעִים סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה הֲווֹ, וְאַנְתְּ רַבְּרְבָא עַל כֻּלְּהוּ, (שמות

בְּשֶׁבַע חֲקִירוֹת קֹדֶם שֶׁיָּדוּן לוֹ בְּעֹנֶשׁ מִיתָה. בְּשֶׁבַע חֲקִירוֹת, שֶׁבַע כְּנֶגֶד (זכריה ד) שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי ה׳ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בָּהֶם (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אָנִי שֶׁבַע.

19. מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לַעֲשׂוֹת לְעֵד זוֹמֵם כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו. שְׁנֵי עֵדֵי שֶׁקֶר, שֶׁהֵם סָמָאֵ״ל וְנָחָשׁ, אִם יָבוֹאוּ לְהָעִיד עֵדוּת שֶׁל שֶׁקֶר עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁטָּעוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת ז״ו. וְזֶהוּ (ישעיה מג) עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ.

20. וְלֹא יִתְיַחֵד ו׳ עִם ז׳ אֶלָּא בִּשְׂרֵפַת חָמֵץ, שֶׁבֵּין שָׁעָה שִׁשִּׁית לִשְׁבִיעִית. וְאַף עַל גַּב שֶׁמֵּהַתּוֹרָה הוּא עַד סוֹף שֵׁשׁ, גָּזְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ, וְשׂוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ. וּמְלַמְּדִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה מֵעֵדוּת שֶׁל שְׁעוֹת הֶחָמֵץ לְעֵדוּת שֶׁל בְּדִיקוֹת הָעֵדִים שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל מְפֹרָשׁ בַּמִּשְׁנָה. וִיקַיְּמִים בָּהֶם, כִּי בַדָּבָר שֶׁחָשְׁבוּ מִצְרַיִם לָדוּן וְכוּ׳. וְזֶהוּ וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם. (דף ער״ה ע״ב)

21. מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לְקַבֵּל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל עֲלֵיהֶם. בִּינָה, מִצַּד הַגְּדֻלָּה נִקְרֵאת אֱלֹהִים, בֵּין דִּין הַגָּדוֹל, גָּדוֹל בְּדִינָיו, וְגָדוֹל בִּזְכֻיּוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, בְּמִצְוָה. שׂוֹם – לְמַעְלָה, תָּשִׂים – לְמַטָּה. כָּךְ לְקַבֵּל עָלָיו בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, אַף עַל גַּב שֶׁקִּבֵּל עָלָיו בֵּית דִּין הַקָּטָן. בֵּין דִּין הַקָּטָן, בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה, מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. בֵּין דִּין הַגָּדוֹל, מֵאֵלּוּ סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה.

22. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שִׁבְעִים אִישׁ הָיוּ בְּסַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה, וְאַתָּה הַגָּדוֹל

יח)וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ הֵם. אֵלּוּ. (הם סנהדרי גדולה, סנהדרי קטנה). סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

23. מִשֶּׁה שׁוּשְׁבִינָא דִּמַלְכָּא, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִינָא דִּמַטְרוֹנִיתָא. וְעִמְּהוֹן שִׁבְעִין וּתְרֵין סַנְהֶדְרִין, כְּמִנְיַן זֶסֶד, וּמֵהָכָא סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה. סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה, מִסִּטְרָא דִּשְׁמָאלָא, (בראשית א) אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

24. וּבְגִין דָּא, תִּפְאֶרֶת אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ׳ חַסְדּוֹ. אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, (שם) וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. שִׁיר דִּלְוִיִּים, וְדָא יְסוֹד. (שמואל א כ) בֶּן יִשַׁי חַי עַל הָאֲדָמָה. דְּתָקִין עֶשֶׂר מִינֵי תְּהִלִּים, בְּשִׁירָה. וְאִיהוּ צַדִּיק לִשְׁמָאלָא, אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְדָא שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְנְטִילַת מִשְּׁמָאלָא. ע״כ (יתרו כ״ג, כבד את אביך וכו׳) כי תצור אל עיר וכו׳ עד בהאי עלמא נדפס בפרשת בלק דף קצ״ו ע״א.

עַל כֻּלָּם, (שמות יח) וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ הֵם. אֵלּוּ (הֵם סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה, סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה). סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה מִצַּד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

23. מֹשֶׁה שׁוּשְׁבִין הַמֶּלֶךְ, אַהֲרֹן שׁוּשְׁבִין הַמַּלְכָּה. וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם סַנְהֶדְרִין, כְּמִנְיַן חֶסֶד, וּמִכָּאן סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה. סַנְהֶדְרִין קְטַנָּה מִצַּד הַשְּׁמֹאל, (בראשית א)אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

24. וּמִשּׁוּם זֶה, תִּפְאֶרֶת – אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים מב) יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ. אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, (שם) וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. שִׁיר הַלְוִיִּים, וְזֶה יְסוֹד.(שמואל-א כ) בֶּן יִשַׁי חַי עַל הָאֲדָמָה, שֶׁתִּקֵּן עֲשָׂרָה מִינֵי תְּהִלִּים בְּשִׁירָה. וְהוּא צַדִּיק לִשְׁמֹאל, אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְזוֹ שְׁכִינָה, שֶׁנּוֹטֶלֶת מֵהַשְּׁמֹאל.